సాగర సంగమం

ఆర్. ఎస్. సుదర్శనం

పూరీ బీచ్. పది గంటల ఎండలో మెరుస్తున్న ముదురు నీలిమతో, తెల్లని శీర్షాల తరంగాలతో, ఘోషిస్తున్న సముద్రంవైపు చూస్తూ నడిచాము. లక్ష్మీప్రసాద్ నీళ్ళకు దగ్గరగా వెళ్ళి నిల్చున్నాడు. అలవచ్చి అతని పాదాల్ని తాకి వెనక్కి మళ్ళింది.

"నాకు సముద్రుడు పాదాభివందనం చేశాడు" అన్నాడు లక్ష్మీప్రసాద్.

"చేస్తాడు, చేస్తాడు, ఏమరితే కాళ్ళుపట్టి లాగేస్తాడు తనలోకి" అన్నాడు సంగమేశం.

సంగమేశం దోసిట్లోకి నీళ్ళు తీసుకుని అర్ఘ్యం వదలినట్లు ఆకాశంవైపు చూపి వదిలాడు.

"ఎవరికన్నా తర్పణం విడుస్తున్నావేమిటి?" అన్నాను నేను.

"ఎవరి కోసమో ఎందుకూ ? నాకు నేనే !" అన్నాడు సంగమేశం.

బీచ్ కెదురుగా రోడ్డు కవతల వరుసగా సత్రాలూ, గెస్ట్ హౌస్‌లూ.

"మన విడిది దాటి దూరం వచ్చేశామల్లే ఉంది. ఎదురుగా ఏదో మందిరం ఉంది. చూసి వెళ్ళిపోదాం పదండి. ఎండెక్కుతోంది." సంగమేశం ప్రతిపాదన ఆమోదించాం.

అది గౌరాంగుని మందిరం.

అక్కడ ఉన్న గోస్వామి కృష్ణచైతన్యుని గూర్చి చెప్పాడు. చైతన్యుడు జగన్నాథుని ఆలయంలోకి వెళ్లి అదృశ్యుడైనాడని అంటారు. కాదు, సముద్రంలోకి నడచి వెళ్ళిపోయాడు, ఆ చోటుకి ఎదురుగుండానే మందిరం నిర్మాణం అయిందని గోస్వామి మాతో అన్నాడు.

విడిదికి తిరిగివస్తూ చర్చలో పడ్డాము.

"సముద్రంలోకి నడిచివెళ్ళినా, మృతదేహం ఒడ్డుకి రావాలి కదా" అంటూ సందేహం వెలిబుచ్చాను నేను.

"వచ్చిందో లేక షార్క్స్ ఏవైనా నమిలి మింగేశాయో ! ప్రతిదాన్నీ ఒక మిస్టరీయో, మిరకిల్ చేస్తారు మనవాళ్లు. మోస్ట్ అన్‌సైంటిఫిక్ ఫెలోస్ ప్రపంచం మొత్తం మీదే" అన్నాడు లక్ష్మీప్రసాద్. వృత్తిరీత్యా డాక్టరు. లక్ష్మీకటాక్షం పుష్కలంగా ఉన్నవాడు.

"సైంటిఫిక్ అంటే ఏమిటోయ్ ? నీకు తెలిసిందే సైన్సా ? అయిన్‌స్టీన్ సిద్ధాంతం ఏమిచెబుతోంది? ఒక వస్తువు కాంతివేగాన్ని అందుకోగలిగితే అది అదృశ్యమౌతుందని చెప్పడంలేదూ ? శరీరమంటే ఏమిటి? పరిభ్రమించే అణువులూ, వాటిలో మళ్ళీ సూక్ష్మంశాలైన ఎలెక్ట్రాన్స్ వగైరా పార్టికల్స్, వీటి సమాహారమే మన దృష్టికి ఒక ఆకృతిగా-మేఘం కనిపించదూ, అలాగ - కనిపిస్తోంది తప్ప మరేమిటి ? దాని స్థితి మారి కాంతి వేగాన్ని దేహంలోని కణాలు అందుకుంటే, శరీరం కాంతిగా ప్రజ్వలించి అదృశ్యమైపోవడంలో ఆశ్చర్యమేముందీ ?" అన్నాడు సంగమేశం.

సంగమేశం జ్ఞాన - విజ్ఞాన పథికుడు. మరో వృత్తీ, వ్యాపకం లేనివాడు. వెనక ఆస్తిపాస్తులు ఉండటమే కాకుండా, అతని భార్య మద్రాసులో లెక్చరర్ ఉద్యోగం చేస్తోంది. సొంత యిల్లూ, యిద్దరు పిల్లలూ. సంగమేశం అన్వేషణ ఒక మార్గంలో, ఒక శాఖలో కాదు - కవిత్వం, వేదాంతం ను కళలూ, పురావాస్తుశాస్త్రంతో బాటు యోగం, ఆధ్యాత్మికత వర: ఎప్పుడు దేనిమీద మనసుపోతే దాన్ని పట్టుకుని, ఏ తంజావు లైబ్రరీలోనో, మధుర దేవాలయంలోనో నెలల పర్యంతం ఉ పోగలడు. విశాఖ వచ్చి నన్నూ, లక్ష్మీప్రసాద్‌నూ పూరీ తీస వచ్చినవాడూ సంగమేశమే. మేం ముగ్గురూ బాల్యస్నేహితుల చిన్నతనంలో కలిసి చదువుకున్నాం.

"సిద్ధాంతం సరేనోయ్. అది అసాధ్యమనేగా శాస్త్ర చెబుతోంది ! 'లైట్ బారియర్', అంటే ప్రకృతి ఏర్పరచిన : హద్దునే కాంతివేగం అంటున్నప్పుడు, చైతన్యుడు మాత్రం దాన్నె అధిగమించాడు ? పోనీ, చైతన్యుని లాంటి కేసస్ యింకా ఏవై ఉన్నాయా ?" అని లక్ష్మీప్రసాద్ ఆక్షేపణ.

"అబ్బాయ్, నేను మెటీరియలిస్టుగానే మాట్లాడుతున్నాన మనిషి శరీరం ఒక యంత్రం. అంటే ఒక జనరేటర్, దాన్నుం మెకానికల్, కెమికల్ ఎనర్జీలు మనం నిత్యం ఉపయోగిస్తున్నా ఎలెక్ట్రికల్ ఎనర్జీ పుడుతోందని దాఖలాలున్నాయి. కాం కూడా పుట్టడం సాధ్యం. కొందరు విశిష్ట వ్యక్తులు గతంల కాంతిమయ శరీరాలను పొంది, శరీరం మట్టిలో కలిశాక తేజశ్శ రాలతో చిరకాలం ఉండినారనే తెలుస్తోంది. పోతే, వాటికీ టైం లిమిట్ ఉందనే అనిపిస్తుంది. అందువల్ల చైతన్యుడు తన శ రాన్ని పూర్తిగా తేజశ్శరీరంగా ప్రజ్వలింపజేసి అదృశ్యుడైనాడం అది అన్‌సైంటిఫిక్ కానేకాదు !" అని సంగమేశం వాదం.

"పురాణాలకూ సైన్స్‌కూ విభజన రేఖ లేకుండా తుడిచే అయోమయంలో అంధకారంలో జనాన్ని తోసే ప్రయత్నం మాత్ర చెయ్యకు బాబూ" అన్నాడు లక్ష్మీప్రసాద్.

"ఇవాళ సైన్స్ ఫిక్షన్, రేపటి సైన్స్ ఎచీవ్‌మెంట్ మన ఊహకూ భావనకూ దూకుడూ, సాహసం ఉండాలి ! నువ్వే మంటావ్ బ్రదర్ ?" అని నా అభిప్రాయం కోరాడు సంగమేశం.

"బాగానే ఉంది. కాని చావడం ఎలా చస్తేనేం? బ్రతః టానికి మార్గాలు చూపితే ఉపయోగంకాని, చచ్చేవాడు మట్టిల కలిసినా, వెలుగులో కలిసినా మానవజాతికి ఉపయోగంలేద అంటాను. ఎందుకు దాన్నిగూర్చి అన్వేషణ?" అన్నాను.

"అలా కాదోయ్! మనస్సూ శరీరం కలిసే ఉంటున్నాయి జీవితానికి పర్యవసానమే మరణం. చైతన్యుని జీవితంలో ప్రధా మైన భక్తి పారవశ్యం—అయన యితరుల్ని తాకితేచాలు, వాళ్ళ ఆ పారవశ్యం వచ్చేదట — అది చేరుకున్న పరాకాష్ఠ అతః

రాన్ని వెలుగుగా మార్చితే, అదే ఆయన నిష్క్రమణంగా ఈ కం వాళ్ళకి కనిపించిందన్నమాట. సముద్రంలోకి నడిచాడంటే, ఎలెక్ట్రికల్ ఎనర్జీని మరి సముద్రం ఒక్కటేకదా భరించగలదు! ముద్రంలోకి వెళ్ళడమే నిజమని తోస్తుందినాకు" అన్నాడు గమేశం.

లక్ష్మీప్రసాద్ కందుకూరులో పెద్ద నర్సింగ్‌హోమ్ కట్టాడు. శాఖలో మెడికల్ కాన్ఫరెన్స్ జరుగుతూంటే దానికోసంవచ్చాడు. తని రాకకు నాలుగు రోజులు పూర్వమే సంగమేశం మద్రాసు ంచీ వచ్చాడు. నేను విశాఖలో రీడర్‌గా ఉంటున్నాను. చాల రోజులకు ముగ్గురూ అనుకోకుండా కలియడంవల్ల పూరీయాత్ర సాగించాము.

పూరీలో ఆ రెండురోజులూ ఒకరివిషయాలొకరు క్షుణ్ణంగా చర్చించుకున్నాము. లక్ష్మీప్రసాద్‌కు యిద్దరు కూతుళ్ళు. కొడుకులు లేరని అసంతృప్తి. పెద్దకూతురు డాక్టరు చదివింది. ఆమెను డాక్టరుకిచ్చే చేశాడు. రెండో అమ్మాయిని ఒక ఐ. ఏ. యస్. కుర్రాడికిచ్చి చెయ్యబోతున్నాడు శ్రావణ మాసంలో. మనుమ సంతానంకోసం ఉవ్విళ్ళూరుతున్నాడు. విదేశాలు పర్యటించిరావాలనీ ఉంది. ఇంకా ఏవో గుర్తింపులూ, గౌరవ పదవులూ, బహుశా రాజకీయాలూ అతని జీవిత లక్ష్యంగా ఉన్నట్లు చూచాయగా గ్రహించాము నేనూ సంగమేశమూ.

ఎందుకు చెబుతున్నానంటే ఆ ఏడు శ్రావణమాసమూ వచ్చింది, లక్ష్మీప్రసాద్ రెండో కూతురు వివాహమూ జరిగింది. వివాహానికి నేను వెళ్ళాను. సంగమేశం వచ్చాడు. మేము పెళ్ళినుంచీ తిరిగి వచ్చిన వారం రోజులకే పిడుగులాంటివార్త లక్ష్మీప్రసాద్ పోయాడని!

జరిగిందేమిటి? మనుగుడుపులకు వచ్చిన కొత్త వధూవరులతో, పెద్దకూతురూ అల్లుడూ, తన భార్యా, నర్సింగ్‌హోమ్‌లో యిద్దరు డాక్టర్ల కుటుంబాలతో రామాయపట్నం పిక్నిక్ ఏర్పాటు చేశాడు లక్ష్మీప్రసాద్. రెండు కార్లలో తెల్లవారుజామునే కూతుళ్ళూ అల్లుళ్ళూ, డాక్టర్ కొలీగ్స్ వాళ్ళ పిల్లల్తో, లక్ష్మీప్రసాద్ రామాయపట్నం వెళ్ళిపోయాడు సముద్రస్నానంచేసే ఉద్దేశంతో. డాక్టర్ల భార్యలూ, లక్ష్మీప్రసాద్ భార్యా వంటలూ వార్పులూ చేయించుకుని తొమ్మిదింటికి యితరబలగంతో వాన్‌లోవచ్చే ఏర్పాటు చేశాడు. రామాయపట్నం బీచ్‌లో సముద్రస్నానం ముగించి లక్ష్మీప్రసాద్ తాను ఒడ్డున నిల్చున్నాడు. కూతుళ్ళూ డాక్టర్ల పిల్లలూ గెస్ట్‌హౌస్‌కి వెళ్ళారు. అల్లుళ్ళిద్దరూ, ఒక డాక్టరూ, యింకా సముద్రంలో మునకలేస్తూనే ఉన్నారు. ఇంతలో పెద్దపర్వతంలాంటి అల రాక్షసునిలా వచ్చి ఆ ముగ్గుర్నీ కబళించింది. చూస్తూ నిల్చున్న లక్ష్మీప్రసాద్ క్రిందపడిపోయాడు. తీరాన్ని తాకిన అల అతని శరీరాన్ని లోపలికి తీసుకువెళ్ళింది. అలచేత కబళింపబడినముగ్గురిలో డాక్టరూ, రెండవ అల్లుడూ చాకచక్యంగా తప్పించుకుని, స్పృహ తప్పిన పెద్ద అల్లుణ్ణి ఒడ్డుకు చేర్చారు. అల్లంత దూరంలో ఉండిన డాక్టరు కొలీగ్ అతనికి ప్రథమ చికిత్స చేశాడు. వాళ్ళకి లక్ష్మీప్రసాద్ కనిపించలేదు. కొంతసేపటికి మరో అల లక్ష్మీప్రసాద్ మృత దేహాన్ని ఒడ్డుకి చేర్చింది. లక్ష్మీప్రసాద్ ఊపిరితిత్తుల్లో నీళ్ళులేవు. అల్లుళ్ళు సముద్రంలో అదృశ్యం అవడం చూచిన అతనికి షాక్ వల్ల హఠాత్తుగా గుండె ఆగిపోయి వెంటనే మరణించాడనితేలింది పరీక్షలో. వాన్ కందుకూరినుంచీ బయల్దేరకుండానే శవం యిల్లు చేరింది!

లక్ష్మీప్రసాద్ అంత్యక్రియలూ అవశిష్టాలూ అయ్యాక నేనూ, సంగమేశం సింగరాయకొండస్టేషన్‌లో, అతను మద్రాస్‌కీ నేను విశాఖకీ రైళ్ళకోసం చూస్తూ కూర్చున్నాము. సంగమేశం అన్నాడు "ఎలా చస్తేనేం, ఎలా బ్రతకటం అనేదికదా ముఖ్యం అన్నావు నువ్వు పూరీలో. గుర్తుందా? సావధానంగా మాట్లాడుకున్నాము .. ఎలా చచ్చాడనేది బ్రతుక్కి ఒక వ్యాఖ్యానంలా ఉంటుందోయ్. అహింసను జపించిన గాంధీగారు ఎలా మరణించారు? హింసాకృత్యం కారణంగా! ఆశలతో, మమకారాలతో బ్రతికిన లక్ష్మీప్రసాద్‌కి వాటితో ఎంతటి తాదాత్మ్యమో అతని మరణం తీరు నిరూపిస్తోంది. ఒక విధంగా అతడు అదృష్టవంతుడు అల్లుళ్ళుపోయి తను మిగిలి ఉంటే అతని బ్రతుకెంత దుఃఖభాజనంగా ఉండేదో!"

"అయితే మనం జీవితంలో దేన్ని ఎక్కువగా ప్రేమిస్తామో దాని ప్రతిద్వంద్వమే మరణమా?"

"అంతేగా మరి! జీవితానికి ప్రతిద్వంద్వం మరణంకాక మరేమిటి?"

"జీవితంపట్ల వైరాగ్యం పెంచుకున్నవాడో?"

"వాడు మరణంమీదా జీవితంమీదా విజయం సాధించినట్లే."

"అంటే వాడు మరణించడా?"

"శరీరం ఉంటుందా, పోతుందా, అవి కాదు ప్రశ్న. అతని మనస్థితి ద్వంద్వాతీత మనస్థితి. మామూలు మట్టిశరీరం కాదని, పోనీ తేజశ్శరీర మొకటి నిర్మించుకోగ డా? అదెంతకాలం

ఉంటుంది? దీటికి సమాధానం వాడి తపస్సు లక్ష్యాన్నిబట్టీ సిద్ధిని బట్టీ ఉంటుంది! మామూలు మనిషి విషయంలోకూడా తేజశ్శరీరం వంటి ప్రేతం 15 రోజులు ఉంటుందని 'టిబెటన్ బుక్ ఆఫ్ ది డెడ్' వగైరా గ్రంథాలనుంచీ, పెద్దకర్మచేసే మన ఆచారాన్నిబట్టీ తెలుస్తోంది. కొందరు మహాత్ములు లోకోపకారార్థం తేజశ్శరీరంతో కొనసాగుతూనే ఉంటారుట...."

నే వెక్కవలసిన రైలు రావడంతో ఆ చర్చ అక్కడికి ముగిసింది.

ఒక ఏడాది గడిచింది. నేను జబ్బుపడ్డాను. 'డెంగీ' జ్వరం అన్నారు. కోలుకొంటూ చాల నీరసంగా ఉన్నాను. ఆనాడు శ్రావణపూర్ణిమ. కలలో సంగమేశం కనిపించాడు. నన్ను పక్క మీద నుంచీ లేచిరమ్మని పిలుస్తున్నాడు. నవ్వుతూ సరదాగా ఉన్నాడు. నీరసంతో, ఎంత ప్రయత్నించినా నేను లేవలేకపోతు న్నాను. "నువ్వు లేవాలనుకుంటే లేవొచ్చునోయ్ !" అంటూ చెయ్యి చూపాడు. నాకు అందటం లేదు. చివరకు అందింది అనుకున్నానో లేదో మెలకువ వచ్చేసింది. చేతివ్రేళ్ళతో గోడను తడుముతున్నట్లు తెలుసుకున్నాను.

తర్వాత మూడు రోజులకి నాకు ఉత్తరం వచ్చింది.

బ్రదర్,

నేను తిరిగిన గుడు గుడు గుంచంలో అయిన్‌స్టీన్ సిద్ధాంతం గూర్చీ , తేజశ్శరీరం గూర్చీ నీతో చెప్పిందంతా మరచిపో ! అంతా పట్టిది ! ఆనందం తప్ప అంతా వట్టిదే ! ఆనందసముద్రం, సముద్రానందం: చైతన్య సముద్రంనుంచీ వేరుపడి బీచ్‌మీద గవ్వ లేరుకునే పిచ్చివాళ్ళం మనం! అర్థాలూ అనర్థాలూ లేవు. మనస్సు - శరీరం, మట్టిశరీరం-తేజశ్శరీరం అని వేర్వేరుగా లేవు. మతాలూ, సంప్రదాయం, జ్ఞానం, విజ్ఞానం, అంతాహుళక్కి. ఇవన్నీ నాకూ సముద్రానికీ మధ్య తెరలు, అవరోధాలు మాత్రమే. ప్రొద్దున లేవడం, నిత్యకృత్యాలు తీర్చడం, రాత్రి నిద్రించడం - ఏమిటీ బోర్ ? దీనికి అర్థం ఉందా ? ఇలా సముద్రాన్ని షడిసిళ్ళతో కొలవడం సాధ్యమా ? సముద్రం నా ప్రేయసి సముద్రం నా సర్వస్వం. సముద్రం నా చైతన్యం. సముద్రం నేను. మమ్మల్నిక ఏ మాయా వేరుచెయ్యదు. సముద్రం ఆనందం-నేను-ఆనందం-సముద్రం - నేను-సముద్రం - నేను-ఆనందం - నేను-సముద్రం...

సాగరసంగమేశ్వరశాస్త్రి

ఉత్తరం నాకుబోధపడలేదు. సంగమేశం అన్వేషణలో చివరకు మిస్టిసిజమ్ వికటించి పిచ్చికి దారితీస్తోందనిపించింది. తర్వాత తెలిసింది వార్త-సంగమేశం శరీరాన్ని సముద్రం ఎడ్వర్డ్ ఎలియట్స్ బీచ్‌లో ఒడ్డుకి చేర్చిందని ! అది స్వచ్ఛంద మరణమో, ఆత్మహత్యో తేల్చుకోలేకపోయాను. ఇంత జరిగాక, ఇద్దరు మిత్రుల్ని కోల్పోయాక కూడ జీవన్మరణాల తాత్త్విక రహస్యం, రహస్యంగానే ఉండిపోయింది నాకు. అప్పటికి ఉన్న నా కొత్త అవగాహనా పూర్తిగా చెదరిపోయింది. మూగవాడిలా, ఊహలు కూడా మూగవోయి, విశాఖ బీచ్‌లో నుంచుంటాను సముద్రాన్ని చూస్తూ సాయంత్రాలు.

'రసమయం జగత్'

శ్రీ తిరునగరి

నువ్వు పాడగలిగితే
వెదురు వేణువు
నువ్వు చెక్కగలిగితే
శిల శిల్పం
నువ్వు చూడగలిగితే
లోకం నాకం
నువ్వు వ్రాయగలిగితే
జీవితం కావ్యం.